

Jautājumi un diskusija

Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija
LIFE19 IPE/LV/000010 - LIFE-IP LatViaNature

Pretrunas un viedokļu cīņas allaž ir pastāvējušas, kad runa ir par ekonomikas attīstību laukos un dabas aizsardzības jautājumiem. Kā risināties?

Atbild:

Andrejs Svilāns

Dabas aizsardzības pārvalde, Ģenerāldirektors

Lai objektīvi diskutētu, nepieciešama zinātniska pieeja – zinātnisks pamatojums.

Otrkārt, diskusijā jāuzklausā dažādu nozaru viedokļi, lai rastu sabalansētību jeb «zelta vidusceļu» starp ekonomiskajām un dabas vērtību saglabāšanas un sociālajām sabiedrības interesēm.

Treškārt, tā ir dabas izziņa un dabas izglītība – jo, kamēr mēs neizprotam procesus, kas notiek ap mums, tikmēr rezultāts nebūs īsti labs. Šie ir tie «trīs vaļi», uz kuriem mums nepieciešams balstīties.

Integrētajā projektā būtisks uzsvārs likts uz ieinteresēto pušu iesaisti, dažādu nozaru un viedokļu pārstāvību, tādējādi projekts būs platforma kopīgām sarunām pie viena galda to organizāciju pārstāvjiem, kuriem ekonomiskās intereses ir pirmajā plānā un tiem, kas rūpējas par dabas aizsardzību. Risinājumi jārod, balstoties zinātniskos pētījumos un līdzsvarojot ekonomiskās, dabas aizsardzības un sociālās intereses.

Šis ir lielā mērā dabas izglītības jautājums, kur jāuzlabo gan dabas aizsardzības speciālistu, gan iesaistīto pušu, gan visas sabiedrības zināšanas un izpratne par dabas daudzveidības jautājumiem, lai katrs iedzīvotājs būtu ziņošs par to, kā ar savu ikdienas rīcību un veiktajām izvēlēm var sniegtu pienesumu dabas aizsardzībā.

Vai Projekta mērķa vide ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža teritorijas?

Atbild:

Agnese Priede

Dabas aizsardzības pārvalde, Projekts LIFE-IP LatViaNature, Biotopu un sugu aizsardzības ekspertu nodaļas vadītāja

Jā, liels īpatsvars projekta aktivitāšu vērstas tieši uz mežu un zālājiem (ne vispār lauksaimniecībā izmantojamām zemēm). Atbilstoši jaunākajiem pieejamiem datiem, meži un dabiskie zālāji ir apdraudētākās biotopu grupas. Turklāt to bioloģiskās daudzveidības saglabāšana tiešā veidā saistīta ar visas sabiedrības iesaisti un izpratni.

Liels meža un zālāju īpatsvars pieder privāto zemju īpašniekiem, tāpēc caur projekta aktivitātēm veidosim jaunus atbalsta modeļus (kompensācijas, mērķorientētiem maksājumi), kā arī plānojam apmācību sēriju LLKC konsultantiem, tādējādi paaugstinot viņu kompetenci bioloģiskās saglabāšanas jautājumos. Tāpat būs arī apsaimniekošanas demonstrācijas semināri, kuros varēs piedalīties gan zemju īpašnieki, gan lauku konsultanti.

Kā projekts var ietekmēt privātos meža īpašumus? Kādus pozitīvus rezultātus projekta ietvaros varam sagaidīt privāto mežu īpašniekiem? Lūdzu, konkrēti nevis abstrakti.

Atbild:

Ģirts Baranovskis

Dabas aizsardzības pārvalde, Projekts LIFE-IP LatViaNature, Kompensāciju nodaļas vadītājs

Projekta laikā izstrādāsim un testēsim brīvprātīgo jeb līgumisko pieeju dabas vērtību saglabāšanai privātajos mežos. Šo modeli izstrādāsim, ņemot vērā gan citu valstu labās prakses piemērus, gan uzklausot meža īpašnieku viedokli.

Pilotpētījuma ietvaros slēgsim līgumus ar meža īpašniekiem, paredzot noteiktu dabas daudzveidības saglabāšanas pasākumu īstenošanu. Meža īpašniekiem būs nodrošināts nepieciešamais finansiālais un konsultatīvais atbalsts attiecīgo pasākumu veikšanai. Finansiālajam atbalstam pilotpētījuma ietvaros ir paredzēti vairāk nekā 400 000 euro.

Paralēli tiks veikts monitorings gan no dabas daudzveidības saglabāšanas skatu punkta, gan meža īpašnieka apmierinātības viedokļa. Pilotpētījumā iegūto pieredzi izmantosim priekšlikumu sagatavošanai kompensāciju/motivējošo mehānismu sistēmas pilnveidei.

Kā vērtējat attālās izpētes metožu iespējas invazīvo sugu kontekstā?

Atbild:

Agnis Rečs

Latvijas valsts meži, Biznesa sistēmu risinājumi, Attālās izpētes eksperts

Izvērtēt, kādas ir attālās izpētes metožu iespējas invazīvo sugu kontekstā būtu iespējams, tomēr jāņem vērā vismaz trīs faktori: 1) var traucēt veģetācijas tips – ar satelītattēliem var nebūt iespēja redzēt to, kas notiek uz zemes virsmas meža teritorijā; 2) prasības pēc izšķirtspējas – ieraudzīt kādu konkrētu augu/sugu prasa nesalīdzināmi augstāku izšķirtspēju, nekā lielas teritorijas, tāpēc projekta ietvaros orientējamies uz attēliem, kas ir ar metra izšķirtspēju; 3) svarīga arī temporālā izšķirtspēja, lai varētu novērot šo teritoriju nevis vienreiz gadā, bet regulāri, un ar komerciāliem satelītiem tas rada papildu izmaksas, lai noteiktā laikā varētu iegūt noteiktu attēlu.

Vai bez projektā paredzēto pieeju un programmas izstrādes ir plānots realizēt jebkādas likumdošanas uzlabošanas vai uz rīcību vērstus pasākumus Latvijas Natura 2000 tīkla pilnveidošanai? Piemēram, jaunu platību iekļaušanu vai statusam neatbilstošu teritoriju izslēgšanu, vai normatīvā regulējuma uzlabošanu? Projekta darbības laiks (8 gadi) ir vairāk kā pietiekams, lai sakārtotu aktuālākos Natura 2000 tīkla problēmjautājumus un uzlabotu atbildīgo institūciju darbības tempu šo jautājumu risināšanā.

Atbild: Ilona Mendziņa

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Dabas aizsardzības departaments, direktores vietniece

Projektā ir paredzēts, ka projekts izstrādās konkrētus priekšlikumus normatīvajiem aktiem. Tas ietver dabas aizsardzības plānu saturu un procedūru, invazīvo sugu pārvaldību, kompensācijas un mērķorientētus maksājumus, arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla pilnveidi (jā, arī robežu pārskatīšanu un pilnveidi, priekšlikumus par jaunu teritoriju izveidi un likvidēšanu). Šo priekšlikumu izstrādē sadarbosies projektā iesaistītie partneri, kā arī dažādās formās varēs līdzdarboties sabiedrība/iesaistītās puses (darba grupas, semināri u.c.).

Vēlos uzsvērt, ka aizsargājamo teritoriju veidošana vai kādas teritorijas izslēgšana nav projekta pašmērķis, bet tas jāskata kontekstā ar valstiski noteiktajiem sugu un biotopu aizsardzības mērķiem.

Vai Natura platības palielināsim? Par cik?

Atbild:

Ilona Mendziņa

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Dabas aizsardzības departaments, direktores vietniece

Veidojot Natura 2000 teritorijas, katras sugas vai biotopa aizsardzība un pārstāvētība Natura 2000 teritorijās tiek vērtēta atsevišķi. Atbilstoši šiem izvērtējumiem, Natura 2000 teritoriju tīkls Latvijā nav vēl pabeigts 3 sugām un 7 biotopu veidiem. Šo objektu aizsardzībai jaunas Natura 2000 teritorijas būtu veidojamas neatkarīgi no IP. Bet IP sniedz iespēju pēc iespējas racionalizēt Natura 2000 teritoriju tīklu, ņemot vērā gan jaunākos datus par sugu un biotopu izplatību, gan jaunākās atziņas par nepieciešamajiem aizsardzības un apsaimniekošanas režīmiem.

Atgādinām, ka Natura 2000 teritorijas veidojamas pēc zinātniskiem un ekoloģiskiem kritērijiem, nodrošinot nepieciešamos apstākļus tai dabas vērtībai, kurai teritorija tiek veidota. Līdz ar to šajā brīdī nav iespējams pateikt konkrētu ha skaitu, par cik palielināsies Natura 2000 teritoriju platība – tas būs atkarīgs no «Dabas skaitītāju» rezultātu analīzes, ko plānots pabeigt šī gada laikā.

Kurām sugām ir plānots izstrādāt aizsardzības mērķus?

Atbild:

Agnese Priede

Dabas aizsardzības pārvalde, Projekts LIFE-IP LatViaNature, Biotopu un sugu aizsardzības ekspertu nodaļas vadītāja

Aizsardzības mērķi nacionālā līmenī un Natura 2000 teritoriju līmenī tiks izstrādāti visām Biotopu Direktīvas 2.pielikumā noteiktajām sugām un, iespējams, atsevišķām 5.pielikuma sugām nacionālā līmenī, piemēram, retās staipekņu sugas – tas tiks vērtēts darba procesā, kā arī par to vairāk runāsim semināros, kas tiks organizēti aizsardzības mērķu noteikšanas procesā.

Šobrīd projektā Latvijas skolas soma skolēni aktīvāk iepazīst kultūru, kā vecāks priecājos, ka izglītības procesā šāds pārdomāts papildinājums. DAP popularizēto aizsargājamo teritoriju iepazīšanu līdz šim īstenojam ģimenē, paldies par iespējām.

Dabas daudzveidības piedzīvošana klātienē jau no mazotnes pašlaik šķistu ilgtermiņā spēcīgākais risinājums, vai plānojat to paplašināt, organizēt vēl biežāku skolu/pirmskolu viesošanas aizsargājamās teritorijās?

Atbild:

Artūrs Jansons

Dabas aizsardzības pārvalde, Pierīgas reģionālā administrācija, Administratīvās daļas vadītājs

Projekta norise nevar tikt atrauta no sabiedrības izglītošanas un izpratnes veidošanas.

Tradicionāli DAP dabas izglītības centri visos reģionos aktīvi sadarbojas ar skolām un pirmskolām (Dabas skolas nodarbības, speciāli izstrādātās programmas un dabas izglītības speciālisti). Tieši pašlaik aktivitāšu mazāk un tās nav tradicionālajā formātā Covid-19 dēļ, bet aicinām interesēties par to DAP mājaslapā un sazinoties ar speciālistiem reģionos.

Projektā paredzēti arī pasākumi sabiedrības iesaistei un izglītošanai, īpaši izveidots dabas izglītības busiņš (mobila ceļojoša izstāde), kas brauktu arī pie skolām, uz pasākumiem, praktiski, uz jebkuru biotopu visā Latvijā, tādā veidā organizēsīm dabas pasākumus «uz vietas». Ceļojošo izstādi būs iespējams izmantot arī pēc projekta beigām. Ģimenes ar bērniem noteikti aicināsim piedalīties talkās ar speciālistu stāstījumu, kopīgiem spēkiem darot darbus, kas nepieciešami dabas daudzveidības saglabāšanai. Tāpat arī laipni lūgti DAP reģionu organizētajās ceļotāju dienās, kas piedāvā iepazīt dabas teritorijas veidos, kas ir interesanti visiem vecumiem (mājaslapā, Facebook var sekot informācijai).

Kāda būtu NATURA 2000 teritorijas iedzīvotāju loma dabas aizsardzības jautājumu risināšanā, kāda sadarbība ir plānota ar iedzīvotājiem?

Atbild:

Kristīne Vilciņa

Dabas aizsardzības pārvalde, Projekts LIFE-IP LatViaNature, Dabas aizsardzības jautājumu eksperte

Natura 2000 teritoriju un to apkārtnes iedzīvotājiem ir nozīmīga loma gan teritorijas aizsardzības prasību ievērošanā, piemēram, nepārvietojoties ar mehāniskajiem transporta līdzekļiem ārpus ceļiem, gan arī sugu dzīvotņu un biotopu aktīvā apsaimniekošanā vietās, kur to nosaka dabas aizsardzības plāns. Bez vietējo iedzīvotāju un jo sevišķi zemes īpašnieku iesaistes nav iespējama ilgtspējīga un atbilstoša Natura 2000 teritoriju dabas vērtību pastāvēšana. Vides inspektoriem un sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertiem nav iespējams un nav arī nepieciešams piedalīties visās aktivitātēs, kas notiek Natura 2000 teritorijā, bet ir svarīgi, lai šīs aktivitātes tiktu organizētas atbilstoši normatīvajiem aktiem, dabas aizsardzības plānam un biotopu apsaimniekošanas vadlīnijām. Nozīmīgas ir vietējo iedzīvotāju un zemes īpašnieku zināšanas par dabas vērtībām un to saglabāšanas prasībām, kā arī motivācija tās ievērot.

Nepieciešamo dabas aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu noteikšanas, izvērtēšanas, saskaņošanas un vietējo iedzīvotāju iesaistīšanas platforma ir Natura 2000 teritorijas dabas aizsardzības plāna izstrāde. Projektā plānojam optimizēt iedzīvotāju iesaistes veidu plānošanas procesā, pārskatot dabas aizsardzības plānu izstrādes procedūru un saturu. Tāpēc, ja ir priekšlikumi, aicinām tos sniegt, rakstot uz e-pastu: latvianature@daba.gov.lv. Projektā plānota arī dabas aizsardzības plānu izstrāde un jauno plānu izstrādes nosacījumu testēšana vismaz divās Natura 2000 teritorijās. Pašlaik konkrētās teritorijas vēl nav zināmas, bet visa informācija tiks publicēta projekta mājaslapā. Aicinām iesaistīties minēto dabas aizsardzības plānu izstrādē!

Projekta laikā tiks izstrādāti un praksē pārbaudīti mehānismi privāto zemes īpašnieku motivēšanai līdzdarboties dabas daudzveidības saglabāšanā (tajā skaitā kompensāciju mehānismi): zemes īpašnieku aptaujas nepieciešamo atbalsta pasākumu identificēšanai, konsultāciju grupas izveide, iesaiste pilotpētījumos brīvprātībo iesaistes mehānismu testēšanai. Pilotpētījumu ietvaros zemes īpašniekiem būs iespēja saņemt finansiālu atbalstu tajos ietvertos pasākumu īstenošanai vairāk nekā 800 000 euro apmērā

Kā plānots iesaistīt, vienlaicīgi izglītojot sabiedrību, lai nodrošinātu ilgtspējīgu mērķu īstenošanu?

Atbild:

Ieva Saleniece

Dabas aizsardzības pārvalde, Projekts LIFE-IP LatViaNature, Projekta vadītāja

Nenoliedzami, sabiedrības izpratne, zināšanas un līdzdalība dabas vērtību saglabāšanā, ir būtiska daļa gan projekta mērķu sasniegšanai, gan visas dabas aizsardzības sistēmas pilnveidošanai.

Papildinot DAP dabas izglītības centru darbību, projektā paredzēti pasākumi sabiedrības iesaistei un izglītošanai, piemēram:

- Mobilā dabas izglītības klase jeb dabas izglītības busiņš, kas ļaus uzrunāt ne tikai tos interesantus, kas labprāt piedalās DIC organizētajos pasākumos, bet sasniegt vēl plašāku auditoriju.
- (Divas) sabiedrības informēšanas kampaņas.
- Bioloģiskās daudzveidības demonstrācijas modeļteritorijas LU Botāniskajā dārzā.
- Brīvprātīgo iesaiste biotopu atjaunošanā. Plānoti vismaz 58 pasākumi.
- Projekta sākumā, vidusposmā un beigās paredzēta sabiedrības viedokļa apzināšana.

Tāpat mērķtiecīgs darbs ar papildinošo finansējumu ļaus pilnīgāk veicināt sabiedrības izglītošanu.

Integrētā projekta
Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija
LIFE19 IPE/LV/000010 - LIFE-IP LatViaNature

UZSĀKŠANAS SEMINĀRS

25.03.2021.

latvianature.daba.gov.lv
facebook.com/latvianature